

Bild: FRIDA HEDBERG

det århundrade då Dagöborna gick sin dödsmarsch nio månader

1937 men hennes mamma hade fått gå i svensk skola på Gotland och därmed var en av de få som också kunde skriva på svenska.

Under flera år förde det gamla en tynande tillvaro i byn. De unga tog inte över. Men i dag ser Gotlandsfödda Christina Sturén till att barnen lär sig att både skriva och tala svenska.

Modern rikssvenska om än med accent, alltså.

Gammalsvenskan tynar fortfarande. Varken Elsa eller Maria tror att det gamla modersmålet kommer att överleva dem.

- Det blir bort, säger Maria som själv anpassar sig, moderniserar när hon som nu är på besök eller tar emot svenskar därhemma. Men

hon vet hur de lät, mor och far, citerar gärna och låter mer som Elsa gör när hon talar.

Och då är det svårt att hänga med.

-Jag skriver bara på ryska och ukrainska, men förstår svenska när jag läser. Om det inte är för många nya ord.

Så när hon av turistande svenskar för några år sen fick veta att hon inte bara hade två kusiner, efter mammas syster Alvina, på Gotland utan fem till på fastlandet efter pappa Emils bror Johannes blev det till att ringa.

- Vi har bara pratat med varandra på telefon men på lördag skall vi träffas. I Nossebro.

BJÖRN HANSSON

031-62 46 33 bjorn.hansson@gp.se

FAKTA

Dagösvenskar- nas historia

Svenska fiskare och bönder, slog sig på 1200-talet ner i Estland som öppnats för emigration efter tre kors-tåg.

Under 160 år, till 1721 var Estland en svensk besittning. 55 år senare tar Carl Magnus Stenbock över ett gods på Dagö och ifrågasätter de andra svenskar-
nas rätt till sin jord.

Från 20 augusti 1781 till 1 maj året därpå sker "dödsmarschen". Inte ens hälften av de över tusen Dagösvens-
ska överlever resan till Dnjeprs strand där de börjar bygga en ny tillvaro.

1790 kommer ytterli-
gare 31 svenskar som krigsfångar till Gam-
malsvenskby.

Byn plundras under inbördeskriget efter ryska revolutionen 1918-21.

Nästan alla emigrerade 1929 till Sverige, främst Gotland, men de pig- och drängjobb de erbjöds i moderlan-
det gick inte att försör-
ja stora familjer på. Illa behandlade, som ut-
länningar trots att de såg sig som svenskar, föredrog 243 att åter-
vända till staltidens terror som under 30-ta-
let kostade 18 bybor li-
vet.

Tyskarna ockuperar byn 1942. Vid reträtten året därpå tvångseva-
kueras byborna till ar-
betsläger i Polen och Tyskland. Efter freden återvänder de sånär som en grupp som skickas till Sibirien. När de också kan återvända råder hungersnöd.

1991 Ukraina blir självständigt. Kontak-
terna med Sverige un-
derlättas.